

O Solitude - Op weg naar verlichting

Bach en Telemann zijn ongetwijfeld de grootste namen uit de Duitse Barok. Telemann was een ster in zijn eigen tijd. Bach wordt vaak gezien als de ploeterende Lutheraan die, al zijn werk aan God opdragend, na zijn dood pas echte erkenning kreeg. Beide componisten schreven kerkcantates, stukken specifiek gecomponeerd voor bepaalde zondagen in het Lutherse kerkjaar. In de recitatieven vinden twijfels van de gelovige(n) hun uiting. De aria's spreken van troost en vergeving en de daardoor gewonnen vreugde of rust. De cello suites van Bach dragen een vergelijkbare lading in zich, maar zonder woorden. Henry Purcell was de Engelse Orfeo, een groot componist van seculaire liederen. Het accent van 'O solitude' licht op het bitterzoete van zelf gekozen eenzaamheid. 'If Music be the food of love' dicht de muziek krachten toe die zowel verwonden als helen. De wereldlijke cantate 'All 'ombra di sospetto' bezingt het bekende verhaal van ongelukkige liefde. Let wel: de heldere virtuositeit van de blokfluitpartij verleent de gekwelde tekst een bijna ironische luchtigheid. Dit is de hoogtij van de Verlichting. Piëtistische vroomheid staat tegenover het nieuwe maar nog wankele vertrouwen in de zelf. De fragmentatie lijkt des te groter als in de liefde nog altijd de jaloezie verborgen lijkt te zijn.

GP Telemann

**Kantate Nr. 68 'Lauter Wonne,
lauter Freude' TWV 1:1040**
Am vierten Advents Sonntage

Aria *Vivace*

Lauter Wonne, lauter Freude
spielt in meiner regen Brust.
Doch dem flammenreichen Herzen
ist anitzt kein sündlich's Scherzen
einer eitlen Glut bewusst.

Gott allein ist seine Lust.

Recitativo

Dort labet sich ein Kind der
Eitelkeit
an aller Wollust dieser Zeit
Ein andrer ist auf Geld und Gut
entflammt,
und seine Freude wächst zugleich
mit seinen Schätzen.
Der dritte wünschet kein Ergetzen,

das nicht danebst aus hoher Ehre
stammt.
Der vierte, wen er sich an Feinden
rächen kann,
sieht dies für sein Vergnügen an.
Noch andern muss aus andern
Dingen
der Vorwurf ihrer Lust entspringen.
Allein, wie schlecht ist diese
Freude,
wovon der Grund so leicht
ja oft so plötzlich weicht.
Wie schädlich ist die Weide,
die zwar den Augen nach beliebte
Blumen trägt
und dennoch lauter Gift in allen
Blättern hegt.
Ach, welcher sich in Christo nicht
erfreut,
dem bringt sein Freuen lauter Leid.
In Gott allein wird solche Lust
gefunden,
die mit Bestand und Seligkeit
verbunden.

Aria

Ein stetes Zagen, ein ewig's Nagen,
ein Trauern, das kein Ziel erhält,
beschließet den Jubel der lachenden
Welt.
Doch wer sich Gott zur Freude
setzet,
hat beides, was ihn hier ergötzet
und was ihm ewig wohlgefällt.

JS Bach

Recitativ en aria uit Cantate BWV 82 'Ich habe genug!'

Recitativ

Ich habe genug !
Mein Trost ist nur allein,
Daß Jesus mein und ich sein eigen
möchte sein.
Im Glauben halt ich ihn,
Da seh ich auch mit Simeon,
Die Freude jenes Lebens schon.
Laßt uns mit diesem Manne ziehn !
Ach ! Möchte mich von meines
Leibes Ketten
Der Herr erretten;
Ach ! Wäre doch mein Abschied
hier,
Mit Freuden sagt ich, Welt, zu dir:
Ich habe genug.

Aria

Schlummert ein, ihr matten Augen,
Fallet sanft und selig zu !
Welt, ich bleibe nicht mehr hier,
Hab ich doch kein Teil an dir,
Das der Seele könnte taugen.
Hier muß ich das Elend bauen,
Aber dort, dort werd ich schauen
Süßen Friede, stille Ruh.

JS Bach

Aria uit Cantate BWV 115

'Mache dich, mein Geist, bereit'

Aria

Bete aber auch dabei
Mitten in dem Wachen!
Bitte bei der großen Schuld
Deinen Richter um Geduld,
Soll er dich von Sünden frei
Und gereinigt machen!

Henry Purcell

'O Solitude'

O solitude, my sweetest choice!
Places devoted to the night,
Remote from tumult and from noise,
How ye my restless thoughts
delight!
O solitude, my sweetest choice!
O heav'ns! what content is mine
To see these trees, which have
appear'd
From the nativity of time,
And which all ages have rever'd,
To look today as fresh and green
As when their beauties first were
seen.
O, how agreeable a sight
These hanging mountains do appear,
Which th' unhappy would invite
To finish all their sorrows here,
When their hard fate makes them
endure
Such woes as only death can cure.

O, how I solitude adore!

That element of noblest wit,
Where I have learnt Apollo's lore,
Without the pains to study it.
For thy sake I in love am grown
With what thy fancy does pursue;
But when I think upon my own,
I hate it for that reason too,
Because it needs must hinder me
From seeing and from serving thee.
O solitude, O how I solitude adore!

**Henry Purcell: 'If music be the
food of love'**

If music be the food of love,
Sing on till I am fill'd with joy;
For then my list'ning soul you move
To pleasures that can never cloy.
Your eyes, your mien, your tongue
declare
That you are music ev'rywhere.
Pleasures invade both eye and ear,
So fierce the transports are, they
wound,
And all my senses feasted are,
Tho' yet the treat is only sound,
Sure I must perish by your charms,
Unless you save me in your arms.

Antonio Vivaldi: 'All'ombra di sospetto' RV 678

Recitativo

All'ombra di sospetto
Il mio costante affetto
Perde al quanto la fede,
E à beltà lusingie va ei poco crede.

Aria

Avezzo non è il core, amar beltà
d'amore ch'addolcisca il penar con
finti vezzi.
Se lusingiero è il dardo ogni piacer è
tardo
À fia che l'adorar per forza sprezzzi.

Recitativo

Ò quanti amanti, ò quanti che fedeli,
E costanti regon delusi dà lusinghe
accorte d'amor frà le ritorte.
Più d'ogni un così langue, e tante
volte il sangue
spargeria per mostrar il vero amore.
Concetto dall'ardore di vezzosa
bellezza ch'ogn'or gli strugge
l'alma ed al suo affetto calma
mai spera di goder, sin ch'ingannato
viene amante schernito, ed
ingannato.
Mentiti contenti son veri tormenti,
d'amante fedel. Gran male è qual
bene son dardi quei guardi,
che vibran per pene, bellezza crudel.

Recitativo

In het duister van de achterdocht
verliest mijn liefde steeds meer
vertrouwen en gelooft het steeds
minder in deze vleierende schoonheid.

Aria

Mijn hart is niet gewend aan het
liefhebben van schoonheid met een
liefde die de pijn verzacht met valse
kunsten. Als de pijl vleierend is, is
elke vreugde te laat, en wordt
liefhebben noodzakelijkerwijs
minachten.

Recitativo

O vele geliefden, trouw en
goedgelovig, worden teleurgesteld
door verleidelijke woorden van
liefde, en raken erin verstrikt.
Zo smacht iemand nog meer, en
vaak wordt bloed vergoten
om echte liefde te bewijzen,
een begerige gedacht die elk uur de
ziel verteert, de ziel die nooit kan
hopen van zijn kalme liefde te
genieten, totdat de bedrieglijke en
spottende minnaar is ontmaskerd.

Aria

Valse vreugde is een ware kwelling
voor de trouwe geliefde,
die blikken die zo goed lijken, zijn
als pijlen die trillen van pijn,
jij wrede schoonheid.